

Aalto-yliopiston avajaiset
8.1.2010
Julkaisuvapaa kello 14.20

Pääministeri Matti Vanhanen

Viime aikoina on muistettu maamme historiaa kahden edellisen vuosisadan alussa. Nuo aikakaudet toivat silloin eteen haasteita ja mahdollisuuksia, joihin Suomi ja suomalaiset myös tarttuivat. Tänäpäin olemme itsenäinen, nykyaikainen maa ja Euroopan Unionin jäsen.

Sisäisesti nuo vuosisadat merkitsivät maamme nykyaikaistumista, jota edistämään perustettiin Helsingin teknillinen reaalikoulu vuonna 1849, Veistokoulu 1871 ja Kauppakorkeakoulu 1911. Myös alkaneella vuosisadalla modernisaatio tulee jatkumaan globalisaation nimellä ympäri maailman.

Aalto-yliopiston yleisinhimillinen tehtävä on olla mukana vastaamassa kysymyksiin ja mahdollisuuksiin, kun - Alvar Aallon sanaa käyttäkseni - ”teknillismekaaninen sivistys” vaikuttaa yhä laajemmin kaikkiin sivilisaatioihin, yhteiskuntaan ja luonnonympäristöihin.

Aalto-yliopiston erityinen tehtävä on auttaa osaltaan Suomea tässä yleisinhimillisessä kehityksessä sekä menestymään siinä sisäisesti ja ulkoisesti.

Suomalainen hyvinvointi perustuu jo nyt siihen, että 40 prosenttia suomalaisesta työstä kilpailee kansainvälisillä markkinoilla. Siinä menestyminen edellyttää suomalaisilta yrityksiltä joka päivä yhä parempaa ja mielenkiintoisempaa osaamista.

Hallituksen omien ja esimerkiksi Sitran selvitysten sanoma on jo pitkään ollut varsin selvä. Globaaleilla markkinoilla toimivat suomalaisetkin yritykset ovat pakotettuja hankkimaan tietonsa ja osaamisensa maailman parhaista paikoista. Yliopistojemme taas on kyettävä vastaamaan globaalien yritysten tarpeisiin – elleivät ne siihen pysty, siirtyä niiden tutkimustoimintaa pois Suomesta.

Juuri tähän haasteeseen rehtori Yrjö Sotamaa vastasi uudella tavalla Taideteollisen korkeakoulun lukukauden avajaisissa syksyllä 2005. Hän esitti, että kolme korkeakoulua yhdistetään innovaatioyliopistoksi ja korosti samalla taiteen ja muotoilun liittämistä innovaatio- ja liiketoiminnan kehittämiseen.

Tämä johti laajaan keskusteluun ja valmisteluun eri tahoilla. Se taas johti pääministerin ja kahden hallituksen tukeen uudelle yliopistolle yksinkertaisesti siitä syystä, että hanke on osaltaan konkreettinen vastaus polttavaan kansalliseen kysymykseen elinehdoista globalisaation aikakaudella.

Tänäpäin voimme kiittää elinkeinoelämän panosta ja sen primus motorina hallituksen puheenjohtaja Antti Herliniä. Omalta osaltani vakuutuin hankeen merkityksestä maaillemme erityisesti kahdessa tilaisuudessa, joissa sitä esittelivät ensin kansleri Matti Lehti ja professori Yrjö Neuvo ja sitten Antti Herlin, Matti Lehti, toimitusjohtaja Martti Mäenpää ja johtaja Timo Kekkonen.

Tänään haluan myös kiittää erityisesti edellisen hallituksen valtiovarain- ja opetusministeriä Antti Kalliomäkeä sekä tämän hallituksen opetusministereitä Sari Sarkomaata ja Henna Virkkusta sekä valtiosihteeri Raimo Sailasta ja Heljä Misukkaa sekä heidän työryhmiään.

Kiitos kuuluu myös kolmen yliopiston rehtoreille Yrjö Sotamaalle ja Helena Hyvöselle, Matti Pursulalle sekä Eero Kasaselle, professoreille, opettajille, opiskelijoille ja henkilökunnalle ennakkoluulottomuudesta. Toivon vahvasti, että se jatkuu myös toteutusvaiheessa.

Toivon esimerkiksi, että voimme samassa hengessä tehdä mahdollisimman nopeasti mahdolliseksi Aalto-yliopistossa korkeatasoisen opiskelun myynnin EU:n ulkopuolisille opiskelijoille, samalla varmistaen stipendijärjestelyiden avulla kehitysmaiden opiskelijoiden mahdollisuudet myös tulevaisuudessa. Käytän tätä arvokasta foorumia sanoakseni, että laajemminkin on aika luopua allergiasta myydä suomalaista koulutusta lukukausimaksuin maailmalle.

Olisi väärin sanoa, että ratkaisu on ollut helppo – liikutettiinhan siinä valtiontaloudenkin kannalta merkittäviä summia. Hallitus on toteuttanut koko laajaa innovaatiojärjestelmän ja yliopistojen uudistusta keskellä ymmärrettäviä huolia, että yksi yliopisto veisi leijonan osan kaikista julkisista voimavaroista. Aalto-yliopisto ei kuitenkaan ole kansallinen keskittämishanke vaan globaali alueellistamishanke maailmalta Suomeen.

Jokaisella yliopistolla, kuten Aalto-yliopistollakin, on monia erilaisia elintärkeitä tehtäviä, ja jokaisessa suomalaisessa yliopistossa on maailmanluokan hankkeita, joita rohkaisen verkottumaan suoraan parhaisiin osajiin kotimaassa ja koko maapallolla.

Unohtakaamme vanhat karttaprojektiot, joissa Suomi sijaitsee jossakin paperin yläreunassa. Ottakaamme kaikki vaikkapa Nokian tai Finnairin tapaan näköalaksemme todellinen maapallokartta, josta näkee, miten edullinen sijaintimme on suhteessa kaikkiin maanosiin ja niiden keskuksiin.

On myös hyvä tiedostaa, että ilmastomuutoksen vuoksi Euroopan ja Aasian välisen logistiikan ja uusien luonnonvarojen painopiste tulee siirtymään juuri meidän kaltillemme maapalloa.

Hyvät uutiset ovat jo alkaneet. Ensimmäisten joukossa on Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin tieto- ja viestintäteknikan tutkimusyksikön sijoittuminen Aalto-yliopiston kampukselle Otaniemeen. Tämä EIT:n päätös on hyvä alku Euroopassa, mutta tavoitteena olkoon tulla yhdeksi johtavista globaaleista innovaatiokeskuksista. Hallitus edistää osaltaan tätä kehitystä ja kunnallinen ympäristö turvatkoon sen vaatimat arjen palvelut esimerkiksi kielivaatimusten osalta.

Nyt aloittavan uuden yliopiston nimi oivaltaa ja ilmaisee sen oleellisen tarkoituksen syventää edelleen ”teknillismekaanisen sivistyksen”, taiteen ja muotoilun perimmäistä yhteyttä. Näin se on myös lupaus modernin ajan uudistumisesta Alvar Aallon hengessä.

Alvar Aallon mukaan kulttuurin tehtävänä on inhimillistää elämää ja ohjata tekniikka palvelemaan sitä harmonisesti. Hänen mukaansa sen ehtona on, että elämän käännteissä olemme valmiita epäilyyn ja kritiikkiin ja että kaiken mittapuuksi otetaan pienen ihmisen skaala ja hänen intressinsä.

Tällainen inhimillistävä kulttuuri ”ei ole erillinen elämästä irrotettava ilmiö, ei saa olla niin sanottuja kulttuuripirejä ja elämän erillisiä koristeilmiöitä, vaan kulttuuri on kudelanka, joka kulkee kaikkien ilmiöiden

läpi. Pieninkin arkipäiväisin tehtävä on sellainen, että sen tulos voidaan humanisoida ja saattaa siihen harmoniaa...”

Näihin Alvar Aallon ajatuksiin yhtyen tervehdin omasta ja maamme hallituksen puolesta Aalto-yliopistoa ja toivotan sille menestystä isänmaan ja ihmiskunnan palveluksessa.